

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.

Nyílt tér: soronként 20 fill.

Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felhívás a szülőkhöz.

A fenti címmel, alulírott — mint akinek fia szeptembertől kezdve szintén a főgimn. tanulói seregébe lép, áthatva az egyfolytában való, délelőtti tanítás fontosságának tudatától, ívet bocsátottam ki, amelyben a gimnáziumban járó fiuk szülőit csatlakozásra szólítom fel, hogy kérjük — gyermekeink érdekében — áll. főgimnáziumunkban az új iskolai évben — a délelőtti tanítás behozatalát.

Mivel ott az iven nem volt alkalom egész terjedelmében kifejteni az okot, ami ez iv kibocsátására birt, de még inkább azért, mert e lapok hasábjain „egy apa“ aláírással megjelent cikkekre válaszomat megígértem, — engedjék meg szíves olvasóink és a tisztelt szülők, hogy indokaimat e helyen, — a fogarasi magyarság gondolatban való találkozási helyén — fejtssem ki.

Mindenekelőtt Dr. Lesmann Henrik

vármegyei főorvos, egészségtan tanár barátom véleménye az egyik főtámaszom kérelmem, illetve kérelmünk elnyerésére, Mert ő mint kiváló szakember és mint kinek szintén gimnáziumi tanuló fiai vannak, egyaránt odahatni igyekezik, hogy az egyfolytában való tanítás életbe lépjen, Már pedig ha a szakvélemény is megerősíti állításainkat, annál inkább reményünk lehet a cél elérhetőségére. S valószínűleg hozzánk csatlakozik még dr. Hámoszky Oszkár járásorvos is, aki szintén mint apa lesz érdekelve jövőre már ez ügyben.

Szükséges a délelőtti tanítás leginkább azért, hogy a gyermek fejlődő agyveleje ne legyen kényszer munkának kitéve mindjárt d. után is az emésztéssel együtt. reggel frissen, tisztán, kipihent aggyal megy a fiu az iskolába, hiszen már a régi rómaiak megmondották: Aurora est Musis amica — a hajnal a muzsák barátja. De azt is megmondották: Plenus venter non studet libenter — telt hassal nem

lehet jól tanulni. És ezek olyan aranyigazságok, hogy a mai helyes pedagogiának követnie kell őket, de meg is magyarázza ez a két aranymondás a délelőtti tanítás szükségességét röviden, tömören, néhány jól kifejezett, sokat jelentő szóval.

Délután, a jóllakott fiu bizony lehangoltan, rosszkedvvel megy az iskolába, hogy a nehéz idegen nyelvű, vagy a matematikai órán kinozza szervezetét. Szóval minden oda mutat, hogy a délelőtti tanítás a helyes.

Egyetlen ellenérve ennek az lehetne, hogy sok a fiunak 5 órán át egyfolytában ülni. De ezt csak a laikus állíthatja, mert csak természetes, hogy a körültekintő órabeosztás ezt a kifogást elenyészteti. Az első három óra a nehezebb, a két utolsó óra már a könnyebb tantárgyaké lenne, sőt középkül, vagy végül okvetlenül egy tornaórát alkalmaznának, amikor is a három órát átülő gyermek felülvélve, testben, lélekben fel-frissülve menne az ötödik órára.

TÁRCA.

AZ ÉLELMES BOJTÁR.

A nyáj élén ballagott a pásztor,
Görbe bottal vezette a nyáját.
Számítgatva: mennyit nyer ő akkor,
Ha lenyirta a eladja a gyapjat

Néhány birkát bevett a seregbe,
Ezek után lesi külön hasznát,
Mert keveeli, mit irt szerződésbe
Gazdája, ki reá bizta nyáját.

Amint ballag szentpáli határon,
Bóg a birka, letarolt legelőn.
„Hé minő baj, minő vész e tájon?“
„Nincs eleség már ezen a dülön!“

S fut a nyájtól. „De hát idegenből
Minő birkák becsempészve ide,
Hogy lerágnák jogosultak elől
Mit sarjadzott a rét üde füve?“

— „Betévedtek! No lám, nem is tudtam.
(Jaj neked te szemfüles, mit nézed?)
Gazduram, hát küssé oleszunyadtam!“
— Birkanyáj te, . . . ime a vezéred!

Nyikorgó füz.

Pálmaágak.

(Mossa távolban nyugvó halottunk sírjára.)

Miskolc, 1908. június 12.

. . . . Ma öt hete történt. . .

Viruló májusi reggelen, mikor csupa
ígéret, biztatás köröskörül minden és az ég

derülten mosolyog a tavasz pompájában viruló
tájra, egy 64 éves férfi, látszólag olyan ép,
egészséges, hogy az orvosok 100 évet jósoltak
neki, halálosan fáradtnak érezte magát. . .

Fáradt volt és pihenni akart. . .

Pihenni minden áron. És neki indult
egyedül, senkitől el nem bucsuzva, legalább
nem úgy, hogy végzetes szándékát sejteni
lehetett volna, a sötét éjszakának, a nagy
ismeretlennek, melyre rettegéssel gondol
minden ember és különösen így tavaszkor
eszébe sem jut, hogy van halál, enyészet,
pusztulás is.

Neki eszébe jutott és felkereste önként,
mert mondom, fáradt volt nagyon és pihenni
akart. . . .

Most hát pihen. . . .

De amig idáig jutott! . . .

Amig végig ment azon az uton, mely
otthonától a temetőig vezet. . . .

Mit érezhetett szegény? Fájt-e nagyon
a lelke? Sajnálta-e itt hagyni övét? Vagy
akkor már nem érzett egyebet a vágynál,
hogy minél hamarabb vége legyen mindennek.

Elindult hát a temető felé; a gyilkos
szerszám nála. . . .

Mikor oda ért, először is megállt egy
sirdomb előtt, melyet eddig is mindennap
meglátogatott.

Ott nyugszik az ő kedves jó barátja,
akit életében rajongva szeretett. Mióta el-
költözött, mintha lelkének egy részét magá-
val vitte volna. Ami bánat, csalódás, vesz-

teség és igazságtalanság azóta érte, mindig
oda ment vele, hogy elpanaszolja neki.

Most is oda vitte az Élet terhét,
mondván:

„Nem bírom tovább! . . . Eljöttem hoz-
zád, hogy melléd feküdjem én is. Látom,
jól pihensz. A virágok nyílnak a sírdombon, a
madarak énekelnek a fejed felett és te fekszel
nyugodtan. Nem bánt, nem zaklat senki.
Erre vágyom én is. Ezt irigyeltem meg tőled.
Várj. Jövök.“

* * *

Aztán elment a Megváltó keresztjéhez
és ott a legnagyobb Szenvedő lábánál imád-
kozott.

Beszélt Istenével. . . . Mit mondhatott
neki? Mire kérhette? Azt csak Ő tudja, aki
más mértékkel mér, mint a gyarló emberek
és bizonyára megbocsátotta szegénynek, hogy
tettével „megszentségtelenítette“ a temetőt és
„annyi kellemetlenséget“ okozott. . . .

* * *

Jó félóraig tartott a bucsu az Élettől.
Aztán visszatért a sírhoz, leült a padra, elő-
vette a kis gyilkoló szerszámot, hideg csövét
a halántékának illesztette és egy másod
pillanat alatt — vége volt mindennek. Jól
talált. Az elősiető orvosok állítása szerint 10
másodpercig nem élt. Nem szenvedett sem-
mit. Kevesebb idő alatt, mint ahogy a fecske
szárnya megrebbent felette a kék levegő
égben, megszűnt gondolkozni, nem fájt neki
semmi. . . .

Ének, zene, vallás óra lenne legfeljebb egy-egy óraszám délutánonként és így a gyermeknek ideje van egész délután tanulni másnapra, sőt a szabad levegőn is tartózkodhat.

Ime, ezek azok az előnyök, amiket a délelőtti tanítás nyújt és azt hiszem, minden szülőnek óhaja az, hogy fiának a nehéz munkát amennyire lehet megkönnyítse. A kérvény, amelyet ez ügyben írtunk: Thierfeld Dávid ur könyvkereskedésében van hétfő-, június 15-étől kezdve kitéve. Nagyon kérem az érdekelt szülőket, sziveskedjenek becses aláírásukkal támogatni kérésünket, még pedig e hét lefolyása alatt, úgy, hogy még az iskolai év bezárása előtt betérjeshessük.

Halmi Gyula.

Törvényhatósági bizottsági közgyűlés.

(Folytatás.)

Tanintézetek léteznek a vármegye területén: Egy állami főgimnázium, egy polgári leányiskola, 1 iparos tanonciskola, továbbá 12 állami, 11 községi, 1 leány és 89 felekezeti elemi népiskola és pedig: róm katk. 2, ev. ref. 2, ág. ev. 3, gör. kath. 20, gör. kel. 61, izraelita 1 iskola, továbbá 5 óvoda, 2 állandó menház és 2 nyári menház áll fenn.

Tanuló működött a főgimnáziumnál: egy igazgató, 15 tanár és 7 hitoktató; az állami és a többi népiskoláknál pedig oktatott 172 tanító és 13 tanítónő, továbbá alkalmazásban volt 5 óvónő és 4 menháznő. A főgimnáziumot látogatta összesen 319 tanuló. Népiskolai tanköteles volt 6—12 éves 12709

gyermek, 13—15 éves 6581 gyermek.

A népoktatás örvendetes haladást mutat. Az 1893. évi XXVI. t. c. alapján állami-segélyben részesült és pedig:

a) fizetés kiegészítésként összesen 40 tanító 10991 koronában;

b) kórpótlékban összesen 67 tanító 11400 koronában.

A közlekedésügyi szolgálat tekintve a műszaki közegek hiányai lehetőség szerint kielégítő módon láttatott el.

A vármegye területén állami országot 171-053 km., törvényhatósági közut 81-1 km., vasúthoz vezető ut 2-333 km., községi közlekedési ut 209-075 km. Tisztán községi közútló ut 363-88 km. hosszúságban tartatik fenn.

Az állam és törvényhatóság által fenntartott közutak jó, a többi közutak pedig kevésbé jó állapotban találhatók. Komp 6 tartatik fenn, melyeknél az előirt biztonsági szabályok betartottak.

Az erdők állapotára és az erdőkezelésre nézve a következő adatokat hozok tudomásra és pedig:

1. Az erdők területi állománya, az elrendelt helyesbítések folytán 110 kat. holddal szaporodott.

a) talajminőség tekintetében:
véderdő 34975 k. hold,
feltétlen erdőtalajon álló erdő 127520 " "
nem felt. " " " 3838 " "

b) fánemekre nézve:
tölgyerdő 4323 k. hold,
bük- és más lomberdő . . 111154 " "
fenyőerdő 48856 " "

c) a tulajdonos jogi minősége szerint:
állami erdő 36111 k. hold,
községi " 81508 " "
egyházi " 3196 " "
közirtokosági erdő 29939 " "

magán erdő 15580 " "
2. Az évfolyamán a hátralékokkal együtt:
erdősítendő volt 1816 k. hold,
beerdősített 1141 " "

hátralékban maradt 675 k. hold, előíráson kívül erdősített " "

3. Erdőégés 21 esetben fordult elő, valamennyi alomtűz volt s 300 kat. holdra terjedt. Az okozott károk értékét az illető erdőtisztek 4510 koronára becsülték. A tettesek kipuhatólása iránti, valamint az 1892. évi 25161/I-4. sz. földm. miniszteri körrendelet értelmében való hatósági intézkedések idejében megtétettek.

Erdői fatermek szállítása a múlt évben 4 esetben adatott engedély, még pedig:

a) Baiersdorf Henriknek 54186/1906. F. M. sz. a.; b) a zerneeti cellulosegyárnak 92866/1906. F. M. sz. a.; c) Rohrlisch Edének 25163/1907. F. M. sz. a. és d) Stof Péternek 102281/1907. F. M. sz. a.

4. Erdőrendészeti áthágások miatt, a büntető eljárás foganatosítása végett 17 esetben tétetett indítvány. Az áthágások főleg tilos legeltetésből származtak.

5. Az erdészeti személyzet állománya a következő volt: okleveles erdőtiszt 12, szakvizsgázott erdőőr 60, erdőszolga 40 egyén.

6. Erdőőri szakvizsga a kir. erdőfelügyelőség székhelyén, Brassóban a múlt év őszén (október havában) is tartatott, amelyen a vármegyéből 3 egyén nyert bizonyítványt.

Ezekben van szerencsém beszámolni lehető részletességgel és tárgyilagossággal a törvényhatóság állapotáról és a közigazgatási közegek működéséről — a lefolyt év és illetve a jelentés tárgya időre és amidőn ezen köteleességemnek törvényszabta módon megfeleltetnem volna egyúttal bátor vagyok azon meggyőződésomnek kifejezést adni, hogy a vármegyei közigazgatás menetének vezeté-

A többi már csupa rettenet, kinszenvedés, jajszó, zokogás és gyász, amit maga után hagyott.

* * *

Ezt, ezt, hogy nem gondolta Ő meg!..

Hogy van egy szegény, jóságos, öreg asszony, aki 44 éven át élt, küzdött, szenvedett vele és akinek soha ki nem téphető fullánkot hagy szívében ez az erőszakos elemulás. Vannak a távolban gyermekei, unokái, akiket, mint a derült égből a villámcsapás, ráz fel a hióbbir. . . .

Hogy nem gondolt a rettenetes utra, amíg hozzá jutunk és leborulva előtte, kétségbe esve kérdezzük: miért tetted ezt velünk, miért?! De ne vádoljuk őt. Ne zaklassuk nyugalmát, melyet igen nagy áron váltott meg. Pihenjen. Legyen emléke áldott.

* * *

Mert jó ember volt. . . .

Ezt mindenki mondja és most már mindenki sajnálja. És ha ezt sejtik, hát segítettek volna rajta bármi áron is. Kétségeit eloszlatták volna, megnyugtatták volna, csak hogy visszanyerje életkedvét.

Most már. . . Mikor nincs az a hatalom, mely életre kelthetné.

* * *

Hogy hibái voltak? Hát van-e emberi lény gyarlóságok nélkül? De volt szíve, mások bajával érző, a gyengeség jó szíve. És ezt meg kell tudni becsülni mindenkor, mert nagyon ritka ám a mai világban. Hogy aki, mikor a tenger baj öszecsap is a feje fölött, akkor is elfelejti a maga sorát és siet másokon

segíteni. Már pedig Ő ilyen volt. Soha senki hozzá hiába nem fordult. Egy jó szóra, egy nyájas tekintetre pedig elment volna a világ végére is. És nem volt senki áldozatkészebb, szívesebb nála, ha eltalálták a hangot, mely a szívéhez fért.

És azt hiszem, ezek olyan tulajdonságok, melyek lenyomják, erősen lenyomják a mérleg másik felét, melybe gyarlóságai hulltak.

Csak hogy nem igen vették maguknak a fáradságot, hogy azt a hurt üssék meg a lelkében, mely ott vízhangra talál.

Miért is? Szegény volt. . . Nem volt magas állásu hivatalnok, nagy befolyásu ember. Nem „fizette ki magát“ a kedvét keresni. Előzőkenynek, jónak, kedvesnek lenni iránta. Erdemeit elismerni és annak kedvéért elnézni fogyatkozásait.

* * *

De nem, nem! Bántó, dissonans hang ne zavarja meg óhajtott nyugalmadat, szegény, messze távolban pihenő halottunk. A virágok esendesen hullatják szirmaikat friss sirhalmodra, a madarak énekelnek a fejed felett és ez bizonyára kedvesebb neked az emberek dicsőimuszánál, mely rendszerint csak a nagyoknak, befolyásosoknak jut osztályrésül. Mert például, ha valami magasabb potentátus változtatta volna díszes parkká, az egykori szemétdombot a sétatér előtt; ha az fásította volna be végig az utcákat; ha az szabályoztatta volna az Olt-utoát, melyen addig istenkisértés volt járni, ha az ültette volna a „Papiros malmot“ teli fenyőfákkal, hogy most csupa üdülés az ott tartózkodás; ha az

mentette volna meg önfeláldozásával, éjjel nappal meg nem szünő gondoskodásával a várost fenyegető himlő járványtól, akkor bezeg ki nem fogytak volna a magasztalásból. Így agyon hallgatták és e sokat mondani akaró frázis alatt végeztek vele: „főbíráskodása alatt nagy tevékenységet fejtett ki.“

De amit az emberek agyonhallgatnak, az évről-évre növekedő, izmosodó, lombosodó fák tovább adják, suttogják örök dicsőségére annak, aki Ő bennök állította fel magának a legszebb, legmaradandóbb emléket.

* * *

Volt . . . volt egyszer egy boldog kis család, aki, mint a vándor-madár-csapat, minden nyáron utrakelt, hogy néhány vidám, gondtalan hetet töltsön a kedves kis ősi városkában, hova ezer színes emlék fűzte lelküket.

Komor őszi napokon, havas téli estéken mind csak arról álmodoztak, hogy milyen jó lesz majd otthon, a tündér szép Olt völgyében.

Türelmetlenül számlálták a napokat már ugy nyár felé és mikor végre öljött az idő öröm repeső szívvvel keltek utra.

Most már ennek vége. Minden ábrándnak, reménynek véget vetett egy kis ólomdarab, mely ma öt hete megölt a temetőben egy jó embert, egy nemes lelket, egy igazi urat.

Nyugodjál békében kedves halottunk! Ne zavarja pihenésedet a mi jaj szavunk! Te csak azt érezd, hogy lelkünk ott lebeg a sírod körül és áhítattal őrszi a te álmaidat.

Vécseiné Jankovich Lulza.

sére és irányítására hivatott összes tényezők ugyszintén a vármegye, valamint a községek valamennyi alkalmazottjai mindenben teljesítették kötelességüket és minden erejükkel igyekeztek, hogy legjobb tudásuk és tehetőségük szerint a vármegye javára működjenek és ezen kötelességüket jövőben is a legnagyobb odaadással teljesíteni fogják, amennyiben pedig hivatottaknak nem sikerült volna, hogy a közigazgatás főmérédek sok ágában mindenütt és mindenben a kívánt legjobb eredményeket elérjenek, ez nem a hivatali közegek jóakarata és ügybuzgalma hiányában lóli okát, hanem inkább az uralkodó viszonyok mostohaságában főképp pedig a jobb közállapotok elérésére szükséges anyagi eszközök és a szükséges munkaerő elégtelenségében, de nagy részben a közönségnek a közügyek iránti közönyében sőt nem ritka esetben a jobb állapotok teremtésével szemben tartózkodó (conservatív) állás foglalatában keresendő.

Ezek után tehát, amidőn a vármegyénk lakossága gazdasági jólétének fejlesztésére, valamint jobb közállapotok elérése céljából tett és még ezután teendő hatósági intézkedések sikerének biztosítására a tekintetes törvényhatósági bizottság további jóakaró támogatását és közreműködését kérem — egyuttal tisztelettel kérem sziveskedjenek jelentésemet tudomásul venni.

(Folytatjuk).

Tanítói közgyűlés.

F. hó 10-én tartotta meg a Fogarasvármegyei Hivatalos Tanítóegyesület rendes közgyűlését a vármegyeház nagytermében, amelyet a megye t. alispánja e célra átengedni kegyeskedett.

A tagok majdnem teljes számban jelentek meg.

Mint vendégek megjelentek azon dr. Kelemen Adolf főrabbi, a törösvári róm. kath. plébános, Vodráska Vencel áll. fogym. tanár mint tag, és dr. Zalai János tanár mint vendég, jelen voltak még Gábor Mihály és Veszprényi r. kath. lelkész-tanítók, Heller Frigyes r. kath. tanító s valamivel későbbben megjelent Hunyadmegyéből 2 áll. igazgató-tanító és 1 állami tanító, kiknek a nevére sajnálattal nem emlékezem.

Jelen volt a közgyűlésen még Borsai Rezső vármegyei irodaigazgató is, aki a gyűlés lefolyását majdnem végéig figyelemmel kísérte.

9 órakor megjelent Szabó Elemér h. kir. tanfelügyelő. A közgyűlés nagy lelkesültséggel táviratilag üdvözölte Gróf Apponyi minisztert, dr. Tóth államtitkárt és Halász h. miniszteri tanácsost. Erre a közgyűlés tekintettel volt vezérének, Váró Béniének kiváló érdemeire és a tanítókkal szemben tanusított jóindulatára. Gábor Dániel indítványára elhatározta, hogy jegyzőkönyvi kivonat alakjában üdvözlő volt vezetőjét.

Gábor Dániel h. elnök megnyitja az ülést, bizottságot küld ki a közgyűlés, hogy köszönje meg Széll József főispánunknak a tanügy iránti meleg érdek-

lődését és ugyan azon bizottság meg lett bízva, hogy a megye alispánjának a terem átengedéseért a közgyűlés köszönetét fejezze ki.

Erre elnök magas lendületű beszéddel nyitja meg az ülést. Utal rövid szavakban boldog emlékü gróf Széchenyi Istvánnak a magyar közművelődés — és közgazdasági téren kifejtett áldásos munkásságára, amely szerint a magyar nemzet eme legnagyobb fia, a magyart művelté és gazdaggá kívánta tenni egyaránt. Majd a felkölt szellemü br. Eötvös József tanügyi munkásságát említi és végül a tanügy lelkes vezére Apponyi Albert gróf a magyar kultúra és közgazdaság érdekében kifejtett irányelveire hívja fel kartársainak a figyelmét. A magyar néptanítói kart — mondja — mindvégig a hazafias idealizmus egy bizonyos foka kell hogy áthassa, amely nélkül munkássága száraz, élettelen és maradandó alkotásokra nem képes.

Felhívja a kartársakat, hogy a nemzeti ideál munkásságából meritve dolgozzon és alkotson. Erre Szabó Elemér h. kir. tanf. szép és hazafias tartalmu beszédet intéz a tanítószághoz, amelyet a jelen voltak lelkes éljenzéssel vettek tudomásul. Es evvel a gyűlést meguyítottanak jelentvén ki, Szentgyörgyi József az egyesületnek hosszú éveken volt buzgó titkára felolvassa titkári jelentését — amit a közgyűlés helyeslőleg vett tudomásul.

Majd dr. Hámorszky Oszkár járásunk minden irányban igen tevékeny és humánus orvosa tartotta az iskolai egészségügy köréből nagyon tanulságos felolvasását, amelyért a közgyűlés jegyzőkönyvileg meleg köszönét fejezte ki és egyben kérte az igen t. dr. Hámorszky Oszkár urat, hogy értekezését lenne kegyes átengedni hogy az a szülők iránti tekintetből is a „Fogaras és Vidéké”-be közzé tétessék.

Erre Vágner Adolf helybeli állami iskolai tanító a rajztanítás újabb módszerét mutatta be, amit a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönettel vett tudomásul.

A néptanítók kíváncsisággal várták a helybeli főgimnázium szimpátiikus tanárának, Albert Jánosnak, aki a tanítóknak jóakaró támogatója volt mindig, gyakorlati példákkal kapcsolatos nyelvtani szabad előadását — amibe azonban nevezett tanár urat a közgyűlés sajnálatára betegsége megakadályozta.

Majd Kodrea György felolvasása és mutatóványára a közgyűlés hozzájárult ahhoz, hogy megyénk népiskoláiban a Lämpel cég kiadásában megjelent népiszkolai tankönyvek vezetessenek be.

Erre az Eötvös alap tagsági ügyét tárgyalta a közgyűlés és Szabó Elemér kir. tanfelügyelőnk szakfelszólalására,

kimondotta az egyesület, hogy eme ügyet teljes melegséggel fogja felkarolni.

Ezután a pályatételt tüzi ki a közgyűlés és az indítványok után a tisztikar, a választmány és 2 országos bizottsági tag választatott. Az egyesület új elnökévé Pápay József ref. isk. igazgató tanító lett megválasztva. Így folyt le nagyjában e közgyűlés — amely alatt az össztanítószághoz meleg érdeklődést tanusított.

Az egyesület tagjai Szabó Elemér kir. tanfelügyelővel az élén bankettre mentek, ahol a kir. tanfelügyelő a legelső magyar emberre a királyra mondott igen magas szárnyalású pohárköszöntőt, amit a jelenlevők állva hallgattak meg és a „Himnusz”-t nagy lelkesedéssel énekelték. Majd Pápay elnök felkölt szellemü miniszterünkre, Kiss Károly I. alelnök megyénk főispánjára, Récei Valér II. alelnök pedig a kir. tanfelügyelőre mondottak igen lelkesülten pohárköszöntőket. Dr. Kelemen A. főrabbi magas szárnyalású hazafias tartalmu pohárköszöntőbe üdvözölte Szabó E. kir. tanfelügyelőt. 4 órakor a vidékiek már oszladozni kezdtek. A bankett egész lefolyása alatt igen kedélyesen mulattak a tanítók Ruzs J. zenekarának gyönyört hangjai mellett. X.

Tanulm. kirándulás Angliába.

Nyolc nap Londonban.

A hullámos Themze partján háromszinü trikolorok hirdetik büszkén London 2 millió lakosságának s a földkerekség minden részéből ott megforduló száz és százezer idegennek, hogy van egy ország a messze keleten, Kárpátok övezte, Istentől megáldott földön él egy nemzet hármás halom tövében, mely ezeréves dicsőséges multtal háta mögött, nemcsak gazdasági és ipari, de tudományos és művészeti téren is elismerést és dicsőséget tud aratni az egész világ előtt.

A magyar kiállítás az, mely Londonnak kellős közepén alig néhány hete nyílt meg nagy és fényes ünnepek között. London alkirálya, a lord major teljes ünnepi díszben aranyos hintóban, nagy kísérettel érkezett a magyar kapubejárati elé, hol az összes nagykövetek és konzulok körében fogadta a magyar kiállítási bizottság élén Dr. Molnár Ákos országgy. képviselő és gróf Zichy Béla, Rezső, a kiállítási bizottság alelnökei.

A királyt és lord majort egyedül megillető dísz-század sorfala között az angol és magyar nemzeti himnusz hangjai mellett vonult be a fényes menet a magyar kiállítás helyiségébe. A 43 angol hold területű paear Earls Courtba! Magyar kiállítók a csoportoknál — Kazy József — Radisics Jenő, Báró Natörp

és báró Podmaniczky min. tanácsosok az egyes csoportok élén fogadták a lord majort és fényes kíséretét — aki különben több helyen — így a közlekedési csarnokban és képzőművészetünk előtt fejezte ki esodálkozással vegyes elismerését. A körut után diszbankett volt a (kiállítási ünnepélyek nagy csarnokában) 500 terítékre. Az asztalok nemzeti színű diszben álltak s a lord major trónusa felett a magyar címer! Háromnegyed óráig beszélt a lord major Magyarország és Anglia jövő gazdasági kapcsolatairól és ezzel elérte a magyar nemzet azt a sikert, amire apellált, hogy a világ legnagyobb piacáról — Londonból hirdették ki hivatalosan a magyar állam önállóságát és kulturális érettségét! Többet ér ennek az országnak az a 3/4 órás beszéd a lord major ajkáról, mint a mi parlamentünk összes szónoklatai! Elismerés illeti az osztrák magyar nagykövetet szintén, aki igazán magyar nagykövetnek mutatkozott be a világhatalmak előtt! S e két tény megpecsételte a londoni magyar kiállítás sikerét! Nagy, igen nagy jelentősége van annak, hogy megjelentehetünk az ország mezőgazdaságát, iparművészetét és képzőművészetét a modern üzletvilág mai legforgalmasabb gócpontjában, Angliában, Londonban.

Térfoglalás piacok megteremtésével a gazdasági világversenyben, konjuunkturák kellő kihasználása, ezek azok, amelyek egymagukban megszerezhetik a nemzet jólétét, gazdagságát, fejlődését.

Ám meg kell ragadni most az alkalmat és kihasználni okosan azt a fél-évet, míg ott leng a magyar lobogó Anglia szívében. Nem elég az, hogy kiállítottuk ott a mi gazdasági és egyéb produktumainkat, de észszerűen egy kis kereskedői ügyességgel igyekezzünk azt ki is használni. Igyekezzünk üzleteket kötni az angol exportörökkel, hiszen ha csak egyet is tudunk elhelyezni terményeink, vagy produktumaink közül angol piacon, már ez maga nagy vívmányt jelent, pedig számos olyan cikkeinkkel érhetünk el üzleti eredményeket Angliában, amelyeknek termelését nálunk fokozni lehet, ott pedig mindig kereseti cikk. A táplálkozási áruk, tojás, vaj, szárnyas stb., a magyar dohány és gyártmányai, a magyar bor, mind olyan dolgok, amelyeknek piacot lehet és kell szerezni. De a gazdasági és ipari cikkekből, főleg pedig az iparművészeti cikkekből is biztosíthatunk piacot Angliában.

Hogy azonban mindezt megtehesük, szükségünk van arra, hogy a magyar kereskedői és iparos világ személyesen szerezzék meg az ismerettséget, az összeköttetéseket az angol exportörökkel. Üzletet kötni az ott helyben látható, mintegy vásárra vitt mintaáruinkkal.

De más tekintetből is fontos az, hogy nemcsak kereskedőink és iparosaink közül, de a középosztályból is minél többen keressék fel a londoni magyar kiállítással kapcsolatban Anglia hatalmas fővárosát. Dokumentáljuk ezáltal elsősorban, hogy a magyar nemzet és különösen a magyar kereskedő és iparos világ igenis megérett arra, hogy a külföldi világpiacon önállóan megjelenhessen és üzleteket bonyolítasson le. A kiállítás tömeges látogatása fény sugarat vet társadalmi életünkre is és ha azt látja az angol, hogy mi kulturnép vagyunk s intézményeink magát, törvényeink és igazságszolgáltatásunk pedig tökéjét megvédik, ezáltal az idegen-forgalmat emeljük — az angol turistikának nyitunk kaput Magyarországra s ezzel az angol tőkének is, amire pedig hej de nagy szüksége van fejlődésben levő iparunknak!

Belátva azt az óriási nemzetgazdasági előnyt, mely a kiállítás tömeges látogatása nyomán remélhető, a kiállítás tulajdonképeni létesítője, a magyar közgazdasági érdekek egyik leglelkesebb harcosa Molnár Akos dr. országgyűlési képviselő vette kezébe e nagyfontosságú ügyet és nagy fáradsággal három tanulmányi kirándulást szervezett Londonba a nyár folyamán.

Kell azonban, hogy komolyan foglalkozzunk a londoni magyar kiállítással, mert ez az egyetlen módja annak, hogy utat törjünk a nagy világ áruházaihoz, fogyasztó közönségéhez, kereskedelméhez.

H I R E K.

A tornaverseny.

Hogy ép testben lakik ép lélek, az ismeretes dolog és hogy ezt mennyire belátják a tanügy vezető elemei, azt a tornatanításra fektetett nagy súly is bizonyítja. Ma már a középiskolák számottevő tárgya a torna, sőt több helyen a katonai rendgyakorlatokat és céllövészetet kezdik behozni. Így támad az érdeklődés a torna iránt — nagyon helyesen — és így erősödik, fejlődik az iskola padján esetleg satnyulásnak induló gyermektest.

Ha tehát egy középiskolában a tornatanítás jó kezekben van, úgy a szaktanárok bizonyára jobb eredményt érhetnek el a tantárgyakban. Mert természetes dolog, hogy az egészséges, jól fejlődő gyermek jobb kedvvel, könnyebben tanul, mint a tornát nélkülöző petyhüdt vérű, vagy esetleg beteges gyermek. Nagyon rosszul teszik tehát a szülők, ha kényeztetésből, helytelenül alkalmazott aggodalmaskodásból komolyabb ok nélkül fölmentetik fiaikat a torna alól, mert nemcsak az egészségre, de az agyra is frissítő, üdítő hatással van a torna.

Áll. főgimnáziumunk igaz, hogy ez idő szerint nélkülözi a modern tornatermet. De ez csak ideiglenes állapot. Most nyáron nincs is szükség teremre, az Isten szabad ege alatt, az üde zöld pázsiton élvezhető a testgyakorlás. Gyönyörű látvány volt f. hó 10-én délután 5 órakor a Lenkert-utca végén terülő réten, a játéktéren a gimnázium tornaversenye. Sajnálhatja, aki nem látta! Háromszáz fiú I—VII. gimn. osztály tanulója állt ott a zöld szőnyegen és amikor ez a 300 fiatal torok rázendítette — Albrich János ének zene és tornatanár kitűnő vezetése mellett — a „Himnusz“-t önkénytelenül levette az ember a fejéről a kalapot. A „papirosmalomba“ tisztán és érthetően kihallatszott ez a szép ének.

Majd megkezdtek a rendgyakorlatokat kitűnő fegyelmességgel, elismerésre méltó ügyességgel végezte a sok gyermek a testedző és szemgyönyörködtető munkát. Igazán gyönyörű látvány volt, dicséret illeti Albrich Jánost érte. Versenyeket is tartottak, amelyeken a pályabírák: Major Károly dr. igazgató, dr. Kaufmann György, Málnásy Károly és Papp István tanárok voltak és ahol a következők arattak jutalmat, dicsőséget. Futásban: Majercsedt Ede, Wenk Ágost I. oszt., Urs Győző, Sárosy Lajos II. oszt., Vogel Károly, Walter István III. oszt., Thierfeld Nándor, Roth Adolf, IV. oszt. tanulók.

Távolugrásban: Kiss Samu 4 m. 90, Juhász József 4 m. 60 cm. és Bozdoc Valér 4 m. 50 cm. V. o. tanulók.

Rohamugrásban: Knöpfler Zsigmond 2 m. 35, Andreas 2 m. 30 cm. VII. oszt. tanulók.

Rudugrásban: Knöpfler Zsigmond VII. oszt. 2 m. 60 cm.

Ezenkívül mind a hét osztály résztvett a súlydobásban, ahol 10 kilós vasgolyót kellett dobniok és itt Radés Theofil VI. oszt. tanuló lett a győztes, aki legmesszebb: 9 m. 5 cm.-re dobta a súlyt. A győztesek, — pénz híján — könyvjutalmat kapnak, amit az évzáró ünnepélyen fog Major Károly dr. kir. igazgató kiosztani.

A verseny végén a „Szózat“-ot énekelték a fiúk, melyet büszkén harsogtak vissza a havasok, mire a szép reményekre jogosító, kedves látványosság véget ért.

—ő.

— Személyi hírek. Szóll József, vármegyénk főispánja f. hó 6-án kedves nevével a pünkösdi ünnepekre Tátrafüredre utazott, ahonnét 12-én érkeztek haza. — Belle Sándor alispán vizaknai fürdőre utazott üdülés céljából, távolléte alatt dr. Benedek főjegyző helyettesíti. — Major Károly dr. főgimnáziumunk kiváló igazgatója f. hó 18-án Békésre utazik, hogy az ott lefolyt ref. gimn. érettségijén mint kormányképviselő vegyen részt. Az érettségi ott 19 és 20-án

lesz s a kir. igazgató 22-én reggel érkezik vissza Fogarasra.

— **Iskolai jótékonyág.** Tapasztalatból tudjuk, hogy más városokban, így iskolai év végén csak úgy özönlik az adomány a vagyons közönség, a jótékony egyesületek és a gazdag pénzintézetekből a főgimnáziumokhoz, a jó tanulók évvégi jutalmazása céljából. Nálunk ez nincs. Csodálatos tünet, hogy minden év végén ugyiszólván kéregetni kell e nemes célra és még így is gondot okoz, hogy a sok érdemes fiu között kinek adják a csekély jutalmat. Más intézeteknél annyi a jutalom, hogy a kevésbé érdemeseknek is jut. Fogarason nincs. Kérjük ezúton is a jótékony egyesületeket, a takarékpénztárakat és a közönséget, adakozzék a nemes célra! Hiszen mily jól esik a szorgalmas gyermekek boldogságát, örömet látni! S a jótékonyág mindig önmagát dicséri.

— **Deák-juniális.** A nagy dolgok rendszeren előre is szokták árnyékukat vetni a nem szoktak nyomtalanul elfünni a mindenségben. Az előzményeket még most megrogzítjuk s az utóhangokat, az epilógot pedig jövő számunk tárcarovatának hagyjuk. A nagynap introdukciói után végre f. hó 13-án megérkezett. Az áll. főgimnázium tanárai s tanuló összesereglettek 8 órakor reggel a gimnázium udvarán s a Himnusz eléneklése után Albrich János tornatanár vezénlyőszava mellett négyesrendekbe állottak föl a fiuk s Rusz zenekarának akkordja mellett kivonultak a Dr. Senchea János tagjára, ahol már Dr. Bausz nern Guidó kir. közjegyző, Czinege Imre építész, Zankó Emil főerdész és Dr. Senchea János házigazda mint főszakácsok örömmel várták a megérkező csapatot. Pont kilencet ütött a torony órája, midőn a nagy diáktábor tanárainak vezetése mellett a városligetbe kiért. Nemsokára hozzáálltak az éhes deákok a friss virsli reggelibe, amelynek elköltése után könnyebben várták az ebédet, mely körülbelül d. u. 2 óra felé kezdődött. Ennek s a délutáni táncnak a leírását lapunk zárta miatt jövő számunkra hagyjuk; ugyiszintén a főtanya hangulatának, a szakácskodásnak a ténykedéseit is. Ezúttal csak a jól sikerült, pompás hangulatu juniálisit regisztráljuk, amely Krebsz Ernő, Dr. Zalai János, Ambrózy Pál, Fridrich András főgimn. tanárok társaságának, továbbá Dr. Senchea János, Zankó Emil, Czinege Imre és Dr. Bausz nern Guidó áldozatkészítségének köszönhető. Midőn a sorokat írjuk végetért a délutáni deákjáték, verseny s ugyancsak gyülekeznek a szebbnél-szebb leányok, hogy bearanyozzák a aranyfiatalságnak ezt a jól sikerült juniálisát, melyről majd jövőre többet s részletesebben fogunk megemlékezni. A viszontlátásig ifjak!

— **Tanulmányi kirándulás.** Mint értesültünk, az áll. polg. leányiskola szépen sikerült kirándulást rendezett pünkösdi harmadnapján a vöröstoronyi-szorosba. A kirándulásra Botta Anna igazgatónő és az egész tantestület, 83 növendékkel vett részt, kikhez 8 volt növendék és 4 vendég is csatlakozott. Képzhetni milyen jó kedvvel ment ez a tekintélyes csapat! Mint halljuk, a nálunk lezudult nagy eső ott nem jelentkezett és így a legszerencsésebben ért véget a kedves kirándulás.

— **Zenevizsgálat.** Folyó hó 10-én, szerdán tartotta meg városunk egyik legjelesebb zongoratanítónője, Pop Helén urnő, növendékeivel az iskolaév második zeneestélyét, hogy beszámoljon tanítványainak haladásáról. Összesen 17 növendéke zongorázott két-, négy- és hatkézre a szülők és ismerősök jelenlétében, akiknek alkalmuk nyílt végighallgatni az előhaladottság különböző fokain lévő tanuló játékát a teljesen kezdők egyszerű kis hangcsálásától kezdve fel a művészet akkora mértékéig, hogy az beillt volna bármely zeneakadémia hangversenytermébe. Már a csak pár hónapig tanuló is valóságos megglepték a hallgatóságot játékok biztonságával és hangsulyozott, értelmes előadással.

sukkal. A haladóknál egyaránt bámultuk a felfogás mélységét, az árnyalatok finomságának szabatos visszaadását és a ragyogó technikát. Pedig nem kisebb szerzők remekművei szerepeltek amüsoron, mint Tschairowsky, Chopin, Mendelssohn, Mozart és Beethoven. Különösen ez utóbbinak két szonátájában Lesmann Ella és Krausz Ida kisasszonyok mint kész művésznők mutatkoztak be. A klasszikusok mellett hely jutott a nemzeti és szalonzenének is. Magyar, német és román dalok, ábrándok és rapszodiák szóltak meg, többi között egy helyi vonatkozású, de német eredetű, igazán ropogós magyar tánc a „Fogaras szépei” című operából. A lelkiismeretes tanítóó mindenre kiterjedő figyelmét mutatják ama hegedű-zongora kettősök, amelyek révén a kísérés nem könnyű művészetébe is beavatja növendékeit. E két számhoz sikerült megnyernie Thierfeld Mór urat, akinek városzerte ismert gyönyörű hegedűjátékát részben nővére, Cilike, részben Lesmann Ella k. a. kísérete finoman és diszkrétén. Persze, az összes előadónak bőven kijutott a jól megérdemelt elismerő tapsból. A késő estig tartó zenevizsgálatról általában azzal a meggyőződéssel oszlott szét a közönség, hogy a szülők gyermekeik zenei képeztetését szakavatottabb erőre nem bízhatják, mint Pop Helén urnőre, aki bátran kiállja a versenyt bármely konzervatorium tanárával.

Felvilágosító értesítés. Vonatkozással a b. lapja f. évi 23. számában „Vakáció” jelzéssel közreadott tudósításra, felvilágosításul ezenel kinyilatkoztatjuk, hogy a fogarasi református iskolában a szokásos évközi szüneteket nem a tanítótestület, hanem mindig a keblis iskolaszék határozza meg és adja ki, mindenkor a fennálló iskolai törvények pontos tartásával. Az 1997—908-ik tanév telén tartott 2 hónapos szünet, nem az iskolaszék által kiadott vakáció volt, hanem a megyei alispán által, az összes helyi népiskolákban elrendelt zárlat volt, az akkor fellépett járványos betegség megállítására indokából. A kifogásolt husvét vakáció, a törvényben megállapított ideig tartott csupán. A kérdéses pünkösdi vakáció pedig iskolaszéki határozat folytán azért nyújtott meg 3 nappal az ünnepek után, mivel akkor nagyforgalmu népes barom és kirakóvásár szokott lenni rendszeren oly nagy egybegyűléssel és torlódással, hogy a személy, barom és szekérforgalom csakis rend- és csendőrségi közbejvetellel és közreműködéssel eszközölhető. Ily körülmények között pedig elsem várható, hogy 6—10 éves gyermekek úgy a Teleki, mint a Bethlen-utcai legnépesebb forgalmu helyeken levő iskoláinkba szerencsétlenség és veszedelem nélkül iskolába járhasanak. Fogaras, 908. június 9-én. *A fogarasi református iskolák előjárása.* (Ehhez csak az a megjegyzésünk, hogy eszünkbe sem volt a két hónapos járvány- és a 10 napos husvét szünetét kifogásolni, sőt utalunk arra, hogy elég szünet volt már, teljesen felesleges volt tehát a pünkösdi 10 napos szünet épen a vizsgák előtt, elég lett volna 4 nap is. Szerk.)

— **Meghívó.** A fogarasi m. kir. állami polgári leányiskolában az 1907—8. tanévi vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Június 19-én d. e. 11—12-ig az izraelita, 20-án d. e. 8—9-ig a róm. kat., gör. kat., gör. kel., 9—10-ig az ev. ref. és ág. ev. vallásu növendékek hittani vizsgálat, d. u. 2—3-ig francia nyelvi vizsgálat. 24-én d. e. 8 órától az I. d. u. 2 órától a II., 25-én d. e. 8 órától a III., d. u. 2 órától a IV. osztály vizsgálat, 26-án magánvizsgálatok. 27-én d. u. 4 órától záróünnepség a következő műsorral: 1. Himnusz, éneklük az összes növendékek. 2. György Vilmos: Mese, szav. Pletosu Elvira, II. oszt. tan. 3. Vörösmarty: Petike, szav. Finta Borbála, I. oszt. tan. 4. Népdalok, éneklük az I. oszt. növendékei. 5. Szabolcska: Dal a kis Demeter Rózsikáról, szav. Benedek Anna, III. oszt. tan. 6. A. v. Chamisso: Die Sonne bringt es an den Tag, szav. Thelmann Mária, IV. oszt. növ. 7. Kreipel: Májusi szellő, két hangra éneklük a II. oszt. növendékei. 8. Ábrányi Emil: A kis savoyard, szav. Kovács Gizella, IV. oszt. tan. 9. Louis Tiercelin:

Le petit enfant, szav. Gremperger Ilona, IV. oszt. tan. 10. Rienel Vilmos: Zsoltár a Bibliás ember című operából, két hangra éneklük a III.—IV. oszt. növendékei, a benne előforduló magánéneket Aladics Erzsébet IV. és Wenk Ilona III. oszt. növendékek. 11. Farkas Imre: Czinka Panna, szav. Balkányi Matild, III. oszt. növ. 12. Erdő Ernő: Tréfás négyes ének, Krempels Emilia és Krausz Paula IV. oszt. növ. Wagner Melánia, IV. oszt. tan. és Hartmann Margit III. oszt. tan. Walther Ilona és Riess Elvin IV. oszt. tan., Trepches Margit IV. oszt. tan. és Salamon Janka III. oszt. tan. 13. Búcsúbeszéd, mondja Maetz Emma IV. oszt. tan. 14. Igazgatói záróbeszéd. 15. Erdő Ernő: Erdély, három hangra éneklük a III.—IV. oszt. növendékei. A vizsgálatokra a n. t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja: Fogaras, 1908. június hó 11-én Az igazgatóság.

— **Vizsgai sorrend.** A fogarasi m. kir. állami elemi iskolában a folyó 1907—908. tanévet záró vizsgák az alább következő sorrendben fognak megtartatni. I. Hittani vizsgák: Június hó 13-án d. e. 11—12 óráig a gör. kath. és gör. keletiek vizsgája. 15-én d. e. 11—12 óráig az unitárius vallásuak vizsgája. II. Osztályvizsgák. a.) Az ismétlő iskolában: 20-án d. u. 2—5 óráig az I. II. és III-ik osztálybeli növendékek vizsgája. b.) A mindennapi iskolában: 22-én d. e. 8—10 óráig az I. és II. osztály, 10—12-ig g II. osztály, d. u. 2—4-ig a IV. osztály és 4—6-ig az V. és VI. osztályok vizsgája. 6—7-ig torna vizsga és jutalomkönyvek kiosztása. Az értesítőkönyvecskék és iskolai dolgozatok június hó 23-án d. e. 8—10 óra között osztatnak ki. A vizsgákön való szives részvételle a t. c. szülőket, gyámokat, valamint a tanügy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja Fogaras, 1908. évi június hó 11-én az igazgatóság.

— **Meghívó.** A fogarasi állami elemi iskola tanítótestülete folyó évi június hó 17-én d. e. 8 órakor koronázási emlékünnepet s ezzel kapcsolatosan a növendékek részére majális rendez. A koronázási emlékünnepet június hó 17-én, az állami elemi iskolában, d. e. 8 órakor tartjuk meg a következő programmal: 1. Himnusz, éneklük az összes növendékek. 2. Emlékbeszédet mond Szentgyörgyi J. ig. tanító. 3. Az igazi király. Szavalja egy VI. o. fiu növ. 4. Magyar királyi Himnusz. Szavalja egy VI. o. leány növ. 5. Szózat, éneklük az összes növendékek. A program végzetével, zeneszó mellett kivonulnak a városligetbe. Ugy az iskolai ünnepélyre, mint a majálisra a n. é. közönséget tisztelettel meghívja Fogaras, 1908. évi június hó 1-én. Az iskola tanítótestülete. Megjegyzés: Kedvezőtlen idő esetén csak az iskolai ünnepélyt tartjuk meg 17-én, a majális pedig egy későbbi napra halasztjuk, miről külön értesítést küldünk.

— **Az állami elemi iskola majálisa.** Mint az lapunk más helyén olvasható, a fogarasi állami elemi iskola tanítótestülete f. hó 17-én, a növendékek részére majális rendez. Ennek a majálisnak egy kis története a következő: A helybeli Székelytársaság minden évben, karácsonytáján, az állami elemi iskolába járó székely- és magyar származásu szegény gyermekeket ruházattal szokta segíyezni. Az elmúlt télen a ragályos betegségek miatt az iskolák szünetelvéen, a Székelytársaság nem gyakorolhatta az eddig követett jótékonyt. A társaságnak egyik gyűlésén ez az elmaradt segíyezés szóba került s akkor határozta el a társaság, hogy kárpótlásképen a székely- és magyarnyelvű állami iskolai tanulókat megvendégeli s erre a célra ugyanakkor 40 koronát utalványozott ki pénztárából. Ez volt aztán az az alap, amelyből a majális rendezésének ügye és egész helyesen olykép alakult ki, hogy azon az állami elemi iskola összes tanuló — tehát nemzetiségre való tekintet nélkül mind részt vesznek s a tanítótestület külön indított gyűjtése folytán ebédrel és oszonnával is elláttatnak. A gyűjtés eredményét, valamint a teljes elszámolást annak idején lapunkban közölni fogjuk.

— A kor elfajulására mutat kis városunk társadalmának izgatott élete. A régi, csendes, jó világban, egy-egy szelidebb szabásu mulatozás már hetekre kiható szenzációt képezett. Mintegy 4—5 éve azonban annyi a szenzáció, hogy már el is veszi érdekességét. Ma már a legcsekélyebb véleménykülömbőség rögtön összeszólkózásra ad alkalmat. A politika, a klikkrendszer, a nemzetiség, sőt a vallás is ellenségeskedésbe sodorja az intelligens elemet is és így napirenden vannak a bűnök, a pletykák, a haragok, sőt uri emberek között a pofokodások, verekedések is. Vajjon mivé fejlődik ez az elfajulás?

— Pályázat internátusba való felvételre. A Dmke. makói diákokthonába az 1908—9. iskolai évre 10 gimnáziumi, esetleg elemi iskolai tanuló vétetik fel. Az ellátási díj havi 36, beiratási, orvosi, butorhasználati díj évi 40 korona. A felvételt kérő bélyegtelen folyamodványok iskolai bizonyítvánnyal, születési és I. osztályu tanulóknál újraoltási bizonyítvánnyal felszerelve 1908. évi július 10. napjáig adandók be a Dmke. makói diákokthonának felügyelő-bizottságánál. Részletes prospektussal kívánatra készséggel szolgál a diákokthon igazgatósága Makón.

— Köszönetnyilvánítás. Dr. Halász László, szeretett képviselőjelöltünk az áll. főgimnázium jünálisa alkalmából 10, azaz: tíz koronát küldött Halmy Gyula tanár, főszerkesztőhöz, melyet rendeltetési helyére juttattunk s köszönettel hirlapilag is nyugtáztunk.

— A tifusz. Részvétellel értesültünk, hogy Fogarason, az utóbbi hetekben több uriember feküdt tifuszban. Ennek semmi egyéb oka nem lehet a tisztátalan ivóviznél. Mert ha a munkásnép kap tifuszt az nem csoda, mert nem vigyáznak és mindenféle vizet megisznak. De a felvilágosodott uri ember jól tudja miféle veszedelmek rejlenek a rossz vízben és vigyáz az egészségére. Ha tehát mégis tifuszt kap, úgy csakis a tisztátalan kutak miatt kaphatja, ezen az anomálián segíteni kell.

△ Táplálkozás és vérképzés zavarainál a buziásfürdői szénsav- és vasdus források megbecsülhetetlen hatásuk. Ide tartoznak a serdülő korban fellépő sápkór, az öröklés, hiányos fejlődés, rossz táplálkozás, szellemi és testi megerőltetés, betegségek (typhus s egyéb fertőző bántalmak) vérzések, gyermekágy folytán létrejött vérszegénység. — A buziásfürdői „Phönix“ gyógyviz, mely a híres buziásfürdői szénsavforrások hatását nagyban előmozdítja, kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és minden jobb fűszerüzletben.

△ Ritkán részesül még valamely gyógyszer a szakkörök részéről oly általános elismerésben, és alig került egy is olyan gyorsan közhasználatba mint az „Energin“ csukamájolajcsokoládé. Az orvosok valószággal „áldásnak“ mondják ezen kiváló erősítő szert a gyermekvilág részére. Bizvást annak is mondható oly szer, melytől a gyengébb gyermekek jó étvágyra, erőre kapnak és szemlátomást gyarapodnak.

Közönség köréből.

Tisztelt szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy az önnek szóló és b. lapja legutóbbi számában megjelent: Nyilttéri közleményre, több háztulajdonos nevében és megbízásából én válaszoljak.

Albertty Sándor ur azt állítja, hogy

a fogarasiakat olesó és jó aszfalthoz jutatta. Az aszfalt nem megfelelő, ezt mindenki bizonyíthatja magával a gyalogjáróval. Tessék csak összehasonlítani például a Román-féle ház körül levő aszfaltot az Albertty-féle gyalogjárókkal, milyen nagy a különbség. Az régi aszfalt és nincs rajta repedés, nem szorult még javításra.

Azt is állítja Albertty ur, hogy az ő aszfaltját nagyon kevés helyen kellett javítani. Ez a világos tényvel ellenkező állítás. Nincs egyetlen ház sem, ahol több repedés ne történt volna. Nekem különösen alkalmas van összehasonlítást tenni, mivel a várterem mind a két szomszédomban háza előtt a Nösattel társaság készítette az aszfaltot, csupán az enyém Albertty munkája. Látom tehát, hogy míg amazok nem, vagy csak igen csekély mértékben repedeztek meg, addig az enyém csupa repedés. És így van ez mindenütt, nem áll tehát, hogy a talaj az oka, mert ha ez lenne, a mások által készített aszfalt is repedeznék.

No, és a javításra vonatkozó állítás? Erre nézve nem gondolhatunk egyebet, mint hogy tévedés van a dologban. Igenis történt az Albertty ur által leirt módon javítás, de azt a Nösattel cég eszközölte! Az Albertty ur által javított aszfalt úgy néz ki, mint a gyerekek kenyerére kent szilvalekvár. Nem történt bizony ott egyetlen egy helyen sem fölemelés, hanem két munkás — mégpedig olyan munkás, aki egyáltalán nem szakember — a repedések tetejére rákent egy kis forró aszfaltot, le sem hengerelte, hanem darabosan, durván hagyta ott. A javítás óta történt néhány esőzés és már ez a kevés eső is lemosta a fölkezt lekvárt a repedésekről, letöredezett bizony az, sőt újra megrepedezett a rákent vékony kis aszfalt!

Igy történt a javítás! Hogy ez az igaz, minden ember bizonyíthatja, hiszen szemünk előtt történt mind a két javítás.

Hogy a kaucióval és a vasfedőkkel hogy áll a dolog, azt nem kutatom, de arról biztosíthatom szerkesztő urat, hogy a kispiac stb. rendezése Kapocmányi, volt alispán érdeme! Hogyan is lehetne a vállalkozó? aki üzletszerűen, pénzért végzi a neki kijelölt helyeken az aszfaltozást? A Galaci-utca pedig a rendezéssel elsüllyesztette házait.

Szóval, egybefoglalva a mondottakat oda jutunk, hogy szerkesztő ur kötelességet teljesít akkor, amidőn az egész városban az Albertty-féle aszfaltozás ellen mind sürűbben hangzó panaszoknak hangot ad b. lapjában és hogy Albertty ur nem lehet büszke a munkájára, mert — amennyire az aszfaltot fizető laykus háziurak itélete mérvadó — az szemlátomást alatta áll a más cégek által végzett aszfaltozásnak.

És az aszfaltozásra még külön szabályrendelet is van? Szerződés is?

Fogaras, 1908. június 12-én.

Tisztelettel:

Borsai Rezső,
háztulajdonos.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

THIERFELD DÁVID.

MINIMAX tűzoltó készülék.

Kezdődő tüzeknél kiválóan bizonyult. Százazreket lehet megmenteni csekély befektetéssel. Feltétlen szükséges minden kereskedésben, raktárban, — gyárban, pincében, gazdasági raktáraknál, cséplőgépeknél. Könnyen és biztosan oltja a legerősebb égésű tüzeket, pl. kőolajt, kátrányt, benzint, terpentint. 10.000-nél több eset fordult elő, ahol a Minimax tűzoltókészülékkel mentették meg vagyoniukat.

Kezelése rendkívül egyszerű.

Nagy készülék ára . . . 80 Kor.

Kis 60 . . .

Megyei főelárusító:

Thierfeld Dávid,
könyvkereskedő, Fogaras,
ahol meg is tekinthető.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ

vasuti állomás, posta, távirida és telefon.

Közvetlen gyorsvonati koesi Budapest nyugati pályandvarról. Idény május 15. — szept. 15.

— Speciális gyógyfürdő szivbetegek részére, —

női bajoknál, hólyag- és vesebajoknál, kő- és fővénybetegségeknél, a légutak-, az emésztő- és kiválasztó-szervek hurutus bántalmainál. Sápkór, vérszegénység, görvély- és angolkór, általános gyengeség és a női ivarszervek idült bajainál. Radioaktív szénsavas sós és szénsavas vasas források. — Prospektust kívánatra küld a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

MUSCHONG-BUZI SFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

kartelen kívül szállítanak, azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony szénsavat

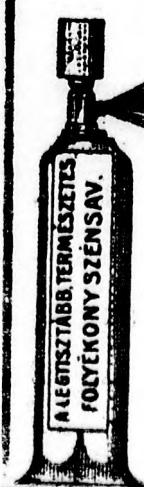
a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból

Össze nem tévesztendő mesterségesen előállított

kevesbbé kiadós szénsavval.

Megbízható, szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás!

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. Interurbau telefon 18 sz.

Titanit biztonsági robbantószergyár

CEIPEK ÉS TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószergyár Magyarországon.
 A "Titanit" ütés, hő, surlódás, nyomás iránt teljesen érzéketlen.
 A "Titanit" nem fagy meg.
 Robbantó erejére, repesztőképességére nézve az eddig ismert összes brizans robbantóanyagokkal versenyez.
 Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen.
 A Titanitra nem vonatkoznak a keresk, és belügyminiszteriumok azon óvrendeletoi, melyek a többi robbantószerkezetre nézve elengedhetetlenek.
 Vasuti és gőzhajó állomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmány kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető.
 Szállítása nem úgy mint a többi robbantószerkezté explosív vonattal, hanem bármely vonattal, hajóval és postával, bármely időben történhetik.
 A Titanit ára a robbantószerkek napi árát sohasem fogja túlhaladni.
 Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja.
 Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felsorolt összes kiváló tulajdonait és előnyeit.
 A gyár január hóban üzembe lépett és bármely megrendelést a legpontosabban teljesíteni képes.
 Egyedüli központi raktár és elárusítási képviselő: Brassó, Háromszék, Csik, Udvarhely, Nagyküküllő, Fogaras és Szében megyékre:

ALBERTY és THEIL Brassó,
 ahonnan minden rendelmények gyorsan eszközöltetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 Budapest, Váci-körút 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

szorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szeccskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, almalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú-ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Nádpatak gyógyfürdő.

Jod-, kén- és sóforrással megáldott fürdőhelye.

Pótolja: Lipik-, Hall- és Csiz vizét. Reoma, kösvény, Ichias bántalmaknál utólráhetetlen gyógyeredményü. Női betegségek, vérszegénység és Idegségnél kiváló gyógyhatásu. Idény: június elsejétől — szeptember elejéig.

Egy órai kocsit a pályaudvartól (Nagyküküllő vármegye).

Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene elsősz-tályu ellátás. Elő- és utóidényben telemes árendmény a szobaárakból. Vasuti állomása: Alsószombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók.

Postahivatala: Nagysink, mindennapi postaforgalommal.

Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosítással a legnagyobb kész-séggel szolgál.

A fürdőkezelőség.

Sz. 625—908. körj.

Hirdetmény.

Nagyberivoj község előljárósága a folyó évben felállítandó szeptember hó 15-ig be-fejezendő községi iskola épületnek felépítését vállalatba adja Nagyberivoj községhezánál a f. évi június hó 21-én d. e. 10 órakor megejtendő nyilvános árlejtés utján.

Kikiáltási ár 9800 korona, melynek 10%-a bánatpénzül leteendő.

Terv, költségvetés és közelebbi felté-telek megtekinthetők a hivatalos órák alatt a körjegyzői irodában Kisberivojon

Nagyberivoj, 1908. június 5.

A községi előljáróság.

Sz. 2670—908.

Hirdetmény.

Fogaras r. t. város területén a sertés-vész járványosan fellépett az 1898. évi 9300. sz. földmiv. m. rendeletre hivatkozással a sertésvásárokat további inézkedésig betiltom és elrendelem az összes sertések istálózását. Utcánkóborló sertések tulajdonosai szigoruan megbüntettetnek.

Tartozik mindonki a birtokában levő és sertésekről szóló marhalevelet a rendőr-séghez megörzés végett beadni. Azonnali le-vágásra értékesíthető sertésekre a járási m. kir. állatorvos kedvező eredményü vizsgálata alapján a marhalevelek kiadását engedé-lyezni fogom.

Fogaras, 1908. évi június 6.

Hersényi,
 polgármester.

Világkiállítás St. Louis 1907.

"GRAND PRIX"

Jobban tisztít, mint más fémfisztószer.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt

Caspari Frigyes

és Társai

Medgyes (Nagyküküllőm.)

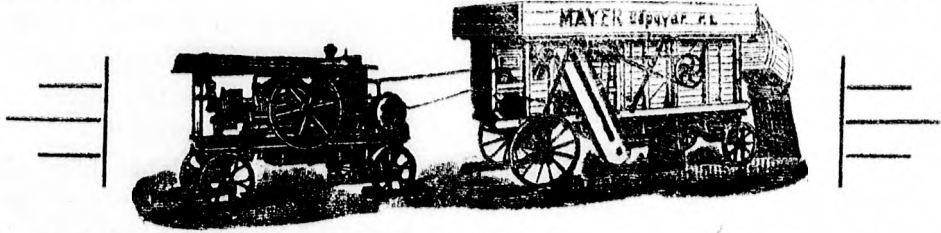
faiskolái

leszállított áron ajánlják összes fais-kolai cikkeit u. m.: magonc, kőmagu és csontár gyümölcsfákat, pöszmete és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret, díszcserjéket, gyümölcsfa vadonocokot, sövénynek valót, tullevalú fakat, ró-zsákat stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Hazai gyártmány!

Kitűnő munka!

**Mayer
gépgyár**vas- és fémműtőde részvénytársaság
SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI. kerület, Váci-körút 61. szám.

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.
Szivógázmotorok faszén-, koks- és antracit-fűtésre 120 HP-ig.
Malomépítészet. Szab. hydr. borsajtók, olajprések
és mindennemű gazdasági gépek

Kedvező fizetési feltételek. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve!

Brilláns kékítő

KOCKÁBAN.

1 kocka elegendő
1 nagy mosáshoz.Ezen kékítő fölülmul
minőségre nézve minden
eddig kékítőt.1 kocka (4 fillér) egy
pohár langyos vízben
feloldva kiadósabb mint
egy üveg folyékony kékítő

Kapható minden fűszer-üzletben.

Főraktár Fogarason:

Thierfeld Lipótnál.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában. —**Az Ujság**

politikai napilap.

Felelős szerkesztő:

GAJARI ÖDÖN.

Társzerkesztő:

DR. ÁGAI BÉLA.

Főmunkatársak: Herceg Ferenc, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kozma A., Mikszáth Kálmán.

Előfizetési árak:

1 hónapra 2 korona 40 fillér, 1/4 évre 7 korona, félévre 14 korona, egész évre 28 korona. „Az Ujság” a „DIVAT
SZALON”-nal együtt előfizetve 1/4 évre 9 kor.

Cím: „AZ UJSÁG” kiadóhivatala Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.

Vidéki előfizetők figyelmébe!

Vidékről Budapestre érkező, itt tartózkodó
vagy átutazó előfizetőinknek az Olvasóterem
New-York-palota, Erzsébet-körút 9. menet-
rendekkel, fűrdők prospektusaival és egyálta-
lában minden tudnivalóval a legkészségeseb-
ben áll rendelkezésre.

Az olvasóterem reggel 8-tól este 8-ig
van nyitva.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Portland-Cement-Gyár
— Brassóban. —

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.